

ԳԼՈՒԽ ԻԵ :

Հրատարակչի անունը — զբօսանքի պեղելը

1. Եւ քաղաքը առջի զբօսանքի տեղը բերդին վրան է, որ մէկ ժամի երկայնութիւն բաղաքը կը պատէ, ու ամէն կողմը մէյմէկ տեսակ գեղեցիկ ծառերով զարդարած բարձր ու լայն տեղ մըն է: Տեղ տեղ ծառերու մէջ նստարաններ դրված են, ուր նաև ուրիշ զբօսանքի ու զուարճութեան տեղեր ալ կան:

2. Փօլսակառնէնց խորդըրեան պարսէպ ըսված տեղը, որն որ հիմակվան կայսրը շինել տրվաւ, ու զարդարեց, իր պալատին առջևն է, մէջը առտու իրիկունը գեղեցիկ մուզնիգայ կը ըլլայ, ու գիշերները ցորեկի պէս լուսաւորված է. մէջ տեղը տաճար մը կայ, ու տաճարին մէջը (մէգէոսին արձանը կանգնած է, որ ձիացուլին հետ կը պատերազմի կոր: Եւ արձանը Հոսմ Վանովա ըսված արձան փորողին ետքի գործն է, ու իր բոլոր վարպետութիւնը ասոր վրայ ցրցուցած է:

3. Վլասի, որուն վրայ առաջ (Էր. 63.) խօսեցանք, երկրորդ Յովսէփի կայսրը սկսած էր շտկել ու զարդարել, հիմակվան կայսրը ալ աւելի շտկեց զարդարեց ու քալելու ու կառքերով երթալու ճամբաններուն նորէն կարգ դրաւ, ամէ-

նուն ալ երկու դիերը տեսակ տեսակ նոր ծառեր տնկել տրվաւ, ու անանկ ըրաւ, որ մարդ միայն արուարձաններէն քաղաք երթալով գալով բաւական սիրտը կըբացվի, ու ուրիշ զբօսանքի չիկարօտիր: Շատ հեղ անձրև կամ ձիւն չեկած օրերը մէկ կողմը հաղարներով զինւորներ գեղեցիկ զինւորական մուզիքներով կրթութի (թալիմ) կընեն, մէկալ կողմը օգտակար հանքերու ջրեր կըծախեն, ու առտու իրիկունը բերնի գործիքներով մուզիգա կըլլայ, ու ուրիշ կողմերը ուրիշ զբօսանքի բաներ կան: Սողովուրդ ալ բազմութեամբ կանանչներու վրայ կըքալեն, կըզբօսնուն:

4. Պէլվէտէոին, Շվաւցէնպէոկ իշխանին, ու Վիթթէնըշթայն իշխանին պարտէզներուն վրայ (Եր. 125. 125. և 126.) ու գեղերու պարտէզներուն վրայ (Եր. 192.) զըրեցինք, հոն կրնաս տեսնել:

5. Միւսիւն ըսված պարտէզը, որ Վէօրդուրշթաթին ետևի դին է, շատ ընդարձակ է, 1775ին Յովսէփ կայսրը ասոր մէջը գեղեցիկ ձևերով ճամբաներ ձգած, երկու կողմերը կարգով ծառեր տնկել տրված է: Մէն տարի ծառերուն քանի մը կարգերը կամարի ձևով, ու քանի մը կարգերը շտակ պատի պէս կըկտրեն, որ ճամբաներուն վրայ շուք ու զարդ տան. տեղ տեղ գեղեցիկ անտառներ տնկած է, տեղ տեղ ալ կանանչաղարդ մարդ (չայրը) թողուցած է, ու մէջ տեղերը ծաղկընօց

ներ շինած է: Ըս պարտեզին վերի դին Պալլիկ-
 Լենուսը վարի դին Պալլիկուսն է, ու բողորը մէկ
 տեղ Ղանուբ գետին երկու պզտիկ ճիղերուն
 մէջն են:

6. Պալլիկու գեղեցիկ ծառերով ու մարգե-
 րով զարդարած անտառ մըն է, ու փասիան (սիւկ-
 լիւմ), եղջերու ու ճէրեան որսալու գոց անղեր
 կան: Երկրորդ Յովսէփ կայսրը՝ որ միշտ ժողո-
 վըրդեան ուրախութիւնը կուզէր, 1766ին աս տեղս
 գեղեցիկ զբօսանքի բաներով զարդարեց, ու ժո-
 ղովրդեան պարգևեց: Ընտանը չըսկսած կէս կլոր
 մեծ դաշտ մը կայ, որ անկէ գեղեցիկ ծառերով
 զարդարած՝ շուք ու շիտակ չորս ճամբաներով ան-
 տառին մէջը կը մտնըվի: Չախ կողմէն առաջին ու
 երկրորդ ճամբաները շատ բազմութի չըլլար. եր-
 րորդ ճամբուն՝ (որ փամփուշտներով ձևացըցած
 բաներուն տեղը կերթայ,) ու չորրորդի մէջի ծա-
 ռերուն տակը ասդին անդին շատ պանդոկներ կան,
 որ թէպէտ փայտաշէն են, բայց ներսի դիանց շատ
 գեղեցիկ են, քովերնին պըզտիկ տնակներ կան,
 տնակներուն մէջը, ու ծառերուն տակը սեղաններ
 ու աթոռներ կան, որ կերակուր ուտողները ուր
 որ կուզեն նէ՝ հոն ուտեն: Չորրորդ ճամբուն աջ
 կողմը թէպէտ ուրիշներն ալ կերթան, բայց գլխաւո-
 րաբար կայսրմէ սկսած դէպ ՚ի վար մեծ մարդիկ-
 ներու ժողվելու տեղ է, ու մեծ մասը ճիերով ու
 կառքերով կերթան: Ըս ճամբուն քովերը խահ-

վէներ, ամէն տեսակ խաղալիքներու տեղեր, քաղաքներ ցցընելու տնակներ, ու ձիերու վրայ ճամպազուծի ընօղներ կան: Լսարիւի ու սեպտեմբերի մէջ շատ անգամ երկու, չորս ու վեց ձիերով օրը 1000 կառքի չափ կերթայ, նմանապէս բազմութեամբ կերթան ձի հեծնօղները ու ոտօք քալօղները, ու ամէն օր գրեթէ 12,000էն ինչվան 15,000 մարդ կըլլայ:

5. Պալիկէնաւը այսինքն սրբուհի Պրիճիտեային անտառը, որ իր անունը՝ մէջը եղած սրբուհի Պրիճիտեային ժամմէն կամ մատուռէն կառնէ. ընդարձակ անտառային ու դաշտային տեղ մըն է: Մէջը երկու պանդոկ՝ ու որսորդի մը տուն կայ, որոնց մէջը տեսակ տեսակ կերակուրներ, գինի, օղի, ու ամէն տեսակ սիրտ պաղըշտրկելու բաներ կը գտնուին: Երկու դիերէն Դանուբ գետին երկու ձուղերը կը վազեն: Հասարակօրէն շատ բազմութիւն չերթար, բայց նբ Պրիճիտեային տօնէն ետքը եկած կիրակի ու երկուշաբթի օրը 30,000ի չափ մարդիկ կերթան:

Լսոնք քաղքին մէջի պարտեղներ են. քաղքէ դուրս ալ կայսերական ու երեւելի իշխաններու շատ գեղեցիկ պարտեղներ կան, որ ժողովուրդի զբօսանքի տեղանք են, ու իրենց պարտեղը մարդիկ կը տեսնան նէ շատ կուրախանան, ու իրենց մեծ պատիւ կը սեպեն: Լսոնցմէ երեւելիներուն վրայ վարը զատ յաւելուածի մէջը կըխօսինք: